

Q. D. B. V.

DISPVTATIO THEOLOGICA

33

DE

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ

**JUSTIFICATA-
TORVM,**

CVM

ABSOLVTIONE

MINISTRI CONCILIABILI,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO,

DN. FRIDERICO AVGVSTO,

PRINCIPE REGIO ET ELECT. SAX. HAEREDE,

PRAESIDE

MARTINO CHLADENIO,

SS. THEOL. DOCTORE AC PROFESSORE PVBLICO,

VT ET ALVMNOR. REGIO-ELECTORAL. EPHORO,

INSTITVTA

A

PETRO MAGVLÁCS,

ALNOVIA GEOMEORIENSI

HVNGARO,

IN CATHEDRA D. LVTHERI

DIE XXIX. IVN. A. O. R. *cl̄s̄ l̄s̄*CCXIII.

VITEMBERGAE, LITERIS GERDESIANIS.

2. d. r. 7.
DIPLOMATICO THEOLOGICA

ΠΑΝΗΡΟΦΟΡΙΑ

JUSTITICA

TORVM

CVM

ABSOLVTIONE

MINISTRI CONCILIARII

RECTORIS MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO PATRIBUS AC DOMINO

DN. FRIDERICO AVGVSTO

PRINCIPIS REGIO ET ELECT. SAX. HAERED.
PRESIDE

MARTINO CHALDENIO

SS. THEOL. DOCTORE AC PROFESSORE PVBlico
V. ET ALIENOR. REG. NICTORAL. FINOR.
INSTITVTA

PETRO MAGVALACS

ALACVIA GEOMETRISSI

BYVARD

IN CAMPVSA DE VVARRIA

DIE XXIX. IAN. M. D. C. CC. XIII.

VITAMBERGAE, LIBRIS GERDESIVNIS

DE
PLEROPHORIA JUSTIFICATORVM
DISPUTATIO THEOLOGICA.

Doctrinam orthodoxam, & in ecclesia Dei semper receptam, *de indole & natura absolutionis euangelicae*, a ministro Dei susceptae, ante hunc annum dissertatione quadam inaugurali, & a Candidato Eruditissimo defensa, proposuimus, & ab obiectionibus, quibus eam grauauerat Autor Antibarbari, Numinis auxilio, soli eius honori litantes, uindicauimus. Nunc quoque caliginem nonnullorum adhuc dubiorum, quae nouissime ideo Scriptor idem movit *in Epimetro ad Commentarium in Epistolam I. Iohanneam* editum, opus est ut discutiamus, procul omnibus remotis, quae rem non tangunt. Veritas enim coelestis est, quae defenditur: haec lacinias satyrarum potius repudiat quam admittit. Pulchrius praeterea est obiectum, sanctius, utiliusque, in quo uersamur, quam ut ad scommata secus sentientium, in quibus plerumque non tam ingeni-

A 2 um,

um, quam malignum animum mireris, cum iactura temporis pretiosissimi attendamus. Tota uero res, aut saltem praecipuum eius momentum nunc eo redit, ut conficiatur: *An cum plerophoria hominis coram Deo iam iustificati, & in iustificatione stantis, conciliari possit, si dicamus, absolutio- nem ministri ETIAM RESPECTU IPSIUS esse reuera collati- uam remissionis peccatorum, non saltem eius declaratiuam & annunciatiuam?* Quod nos iterum iterumque affirmamus; Visum uero est dissentienti in negatiua tantisper cum aduer- sariis extra ecclesiam nostram constitutis persistere. Vtra sententia uerbo Dei & analogiae fidei respondeat, ex posi- tionibus, quas breuitate instituti expendemus, Lectori, rei intelligenti, abunde patere poterit. De Sanctissimi Numi- nis praesidio, fiducia & plerophoria causae quae ipsius est, nixi, certissimi sumus, ipsumque precibus eo magis indefes- sis imploramus, quo minus dubitamus de eius exauditione certo impetranda.

POSIT. I.

Plerophoria iustificatorum est exquisitum, su- pernaturale tamen, rationique humanae imper- spectum gaudium ex certitudine de impetrata gratia Dei & remissione peccatorum ortum, & a Spiritu S. uerbo divino, per ministerium praedi- cato, ut suscitatum, ita ulterius subinde confir- mandum, resuscitandum & augendum, homi- nem iustificatum non saltem ad pergendum in fi- ducia, sancteque vivendum, alacrem reddens, ve- rum etiam ad patiendum pro gloria Dei suaui- ter, efficaciter tamen, impellens.

EX SECTIS.

ΕΝΘΕΣΙΣ.

§. I. *Existencia* huius adiuncti in homine coram Deo iustificato utrinque est in confesso, adeo ut si quenquam dubium aliquod occupet, non modo dictis *Scriptura clarissimis Rom. V. 1. 2. 3. 11. VIII, 15. 16. 38. 1. Job. III, 21.* multisque aliis, uerum etiam *exemplis fidelium* in Cedice Sacro propositis, conuinci possit, utpote qui tam heroicum strenuumque animum in agendo & sustinendo exhibuerunt, ut facile colligi potuerit, eum ex nullo alio fonte, quam ex certitudine gratiae diuinae promanauisse. Ire hic possemus per singulas ecclesiae ueteris ac N. T. periodos, & intueri uiuas uelut huius rei imagines in Abrahamo, Hiobo, Dauide, Apostolisque, quibus fuit solenne, omnia perferre ac pati, tum ob spem futurae remunerationis, tum praecipue ob fiduciae certitudinem, se esse in statu gratiae, atque remissionem peccatorum a Deo obtinuisse. Edocet id praeterea *ipsius iustificationis indoles*, quod dum homo a peccatis absoluitur, iustitiaque Christi imputata ornatur, in diuina mox gratia acquiescat, ac pace spirituali cumuletur, illaque se ἀμάρτυρον non exhibeat, sed tam excellenti fructu & characterismo commendet. Edocet tandem *fidei iustificantis natura*, quae actus non modo simplex & simpliciter apprehensiuus, uerum etiam reflexus est, sui thesauri suaeque sinceræ apprehensionis certus. Quod & Patres dudum agnouerunt: ex quibus uel unum AVGVSTINVM adduxisse sufficiat, qui fidelem uidere ipsam fidem suam asserit: *Videt*, inquit, *ipsam fidem suam, qua se credere sine cunctatione respondet. Videt cogitationem, qua cogitat, quid ei possit prodesse, quod credit: Videt uoluntatem, qua accessit ad suscipiendam religionem: Videt etiam ipsius resurrectionis quandam imaginem in anima sua factam: Legi quoque merentur,*

tur, quae apud eum porro sequuntur. *Epistola CXII. ad Paulinam, de uidendo Deo p. 548.*

§. II. *Vox πληροφορίας*, quam Spiritus S. in hoc negotio exprimendo adhibere solet, ut Rom. IV, 21. ubi *de Abrahami fide* agitur, rem ipsam accuratissime exprimit. Errant enim, nec uirtutem uocabuli assequuntur, qui tantum de notitiae certitudine interpretantur. Plus enim habet in recessu. Nec uidit ESTIVS, qui Rom. XIV, 5. prolixissimus est in illo excutiendo praecipuam *ἐνέργειαν*, quam gerit, dum *πληροφορεῖσθαι* nihil aliud denotat, quam summo gaudio prouehi, instar nauigii, plenis uelis uentisque iter suum prosequentis: ita ut non ipsam certitudinem, sed eius fruitionem & perceptionem designet; estque uelut domestica & propria uox Spiritui S. ubi aut de fide aut de spe Christianorum loquitur. Hebr. VI, 11. X, 22. 1. Thess. I, 5. Placent etiam Spiritui S. uoces *πεποιθήσεως, παρρησίας*. Eph. III, 12. Ebr. X, 35. easque nunc inter se coniungit, nunc distinguit, nunc unam pro altera ponit, ad plenitudinem illius gaudii eo melius describendam ac depingendam.

§. III. Oritur itaque illa plerophoria *ex certitudine de gratia Dei impetrata*, atque adeo cum hac formaliter non eadem est, sed tanquam effectus a sua causa resultat; posita ea mox ponitur, ex eaque uelut a causa per emanationem profluit sponte, seque protinus exerit ac manifestat. Quicumque igitur illam certitudinem aut dari negant, aut eam per uarias doctrinas infringunt, simul hoc gaudium uel tollunt, uel infidum uacillansque reddunt. De Pontificiis res certa est, eos aperte eam impugnare, quorum subterfugia excussit praeter CHEMNITIVM & GERHARDVM, qui eorum simul contradictiones & tergiuersationes ipsius Concilii Tridentini annotauerunt, operose & grauissime Beatus noster MEISNERVS in *Antropolog. S. Decad. III. Diss. XXIX. & XXX.*

§ XXX. Sic Reformationum doctrinam uel ideo nobiscum irreconciliabilem esse dudum probauit B. HVLSE-MANNVS, cum pluribus aliis hic longo ordine non recitandis, quod certitudinem de iustificatione omnem tollat, cum neminem nisi electum pro uero iustificato & fidei agnoscat, *Caluinismo irreconciliabili* p. 130. Fanaticorum certitudo de percepta iustificatione esse itidem nulla potest, quamuis eam hinc inde clamitent, cum iustificationem ipsam recte non describant, sed doctrinam sanctificationis illuc inferant, atque plerophoriam iustificati cum ea, quae est iustificandi, misere confundant.

§. IV. Haec nimirum nostra plerophoria est *gaudium de remissione peccatorum seu iustificatione impetrata*; datur uero etiam quaedam de illa *impetranda*, quae ipsa fides est in relatione sua & apprehensione meriti Christi spectata, ita ut peccator, qui habuit antea metum seruilem, & spiritum timoris, per concionem euangelicam obtineat certitudinem applicatiuam, sibi etiam datum esse Christum in mediatorem, & in eius merito totus acquiescat & recumbat. Actus hic fide simpliciter relatiuus in ipsa iustificatione conspicuus, non tollit eum, qui se exerit, in iustificato & post eam factam. *Fides reflexa, qua ego iam iustificatus credo, mihi esse remissa peccata, actus utique posterior est, remissione facta*: Ita DANNHAVERVS *Hodosoph.* p. 1346.

§. V. Supernaturale praeterea gaudium dicimus, ut a gaudio alio longe discriminemus, quod a naturali aut morali certitudine boni alicuius impetrati oritur; unde quoque omnem rationis captum superat pax illa diuina, Philip. IV, 7. & eum non saltem ita *ὑπερέχουσα* conuincens & constringens est, ut omnes carnales obiectiones prosternat & conculcet, uerum etiam *mentem & intellectum* *φερεῖν*, custodiat, & inter insultus nouos rationis immunem & in diuina gratia acquiescen-

scen-

scientem reddat, quae duo attributa admodum notabilia sunt. Unde ex rationis principiis uti illa plerophoria non cognoscitur, ita minime quoque diiudicanda, sed in uerbo Dei solo placide acquiescendum. Quod si itaque ratio obii-
ciat, u. g. *quomodo id fieri possit, ut remissio a Deo facta, a ministro euangelico iteretur?* frustra eum modum inquirat, ubi sufficere debebat certitudo rei ipsius in uerbo Dei satis fundata.

§. V. Et quidni *supernaturale & uere mysticum* sit, uoce ab omnibus quisquiliis hodiernorum mysticophilorum peruersorum, (qui nihil crepant, nisi quod *mysticum* uideatur, ipsi interea *ψυχικοί πνεύμα μὴ ἔχοντες*, Iud. u. 19.) quod a Spiritu S. ipso in homine iustificato excitatur & sustentatur, qui cum uarios fructus iustificationis in cordibus fidelium per in habitationem sibi aptatis, producit, ante omnia certitudinem remissionis factae ob signat, pacemque & gaudium inenarrabile creat, & animam hominis in eum statum collocat, ut mundum, diabolum, ac peccatum *uicisse* in Scriptura dicatur I. Ioh. V, 4. dicantur fideles πάντοτε θάρρητες, *confidentia* quadam singulares hostes omnes & calamitates *prouocantes*, 2. Cor. V, 6. dicantur πολλὴν θάρρησιν χρῆσασθαι: *adhibere insignem fiduciam* in accessu ad Deum 2. Cor. III, 12. & quae aliae sunt expressiones Biblicae, statum illum felicem delineantes: Audiamus aliquando LUTHERVM:
Das muß warlich ein ander Hertz/ Sinn und Muth seyn/
als den die Welt hat / welcher kan in Wind schlagen Leib und
Leben / Adel und Freundschaft / und alles / was die Welt
hat / und darauff sie trozet / also daß solcher Muth muß ge
wislich seyn allein des H. Geistes Werck / und des Himm
lischen Vaters Gefallen / wo ein solch Hertz ist / das da ge
wislich und feste schleußt / und darauf bleibet / den HERN
Christum will ich nicht verlassen / es zürne darumb / wer nicht
lachen

lachen will / sondern umb seinet willen frölich leyden / was ich
 fan. T. VII. Altenb. p. 97.

§.VII. Et cum Spiritus S. oeconomiam salutis non aliter
 ordinarie, quam *per ministerium uerbi* exercent & administret,
 (extraordinaria uero fingere non licet, ubi talia non sunt)
 huic etiam partes suae incumbunt, eaeque satis amplae &
 augustae, ac rationi humanae prorsus non comprehendendae.
 Sunt uero in eo sitae, ut plerophoriam illam in ani-
 mo audientis praedicationem uerbi *producat, confirmet, re-
 suscitetur & augeat.* *Primum*, quando promissiones euange-
 licas non modo hominibus annunciat, uerum etiam bene-
 ficia in illis comprehensa actu confert, adeo ut eos illumi-
 net, regeneret, conuertat, a peccatis absoluat, & certitudi-
 nem de remisso peccato, ac resultantem ex ea laetitiam spi-
 ritualem, illis conciliet, animoque imprimat: *Alterum*,
 quando in luctu constitutum regnitum, iustificatum ac re-
 nouatum iterata concione beneficiorum Christi corroborat:
Tertium quando collapsum restituit, & instar chirurgi ani-
 mam luxatam in ordinem redigit, & pristinae integritati
 reddit; hoc nominat Apostolus emphatice admodum τὰ ὑ-
 σερημάτα τῆς πίστεως καταρτίσαι 1. Thess. III, 10. *Quartum*,
 quando exaggeratione iterata gratiae Dei gaudium s. plero-
 phoriam in iustificato ita extollit atque amplificat, ut sit
 tandem περισεύσσεια abundantissima, ἀνεκλάλητος καὶ δεδο-
 ξασμένη, ineffabilis & splendidissima tum in regno gratiae,
 tum gloriae. 1. Petr. I, 8. πεπληρωμένη Ioh. XVI, 24. instar na-
 uis multis mercimoniis & bonis ubique repletae.

§. IIX. Nec uero *gratiosis effectibus* carere potest pleropho-
 ria illa iustificatorum, in quibus & per quos se exerat & con-
 spicuum reddat: quandoquidem non saltem *alacrem facit
 animum* iustificati in *agendo*, uerum etiam in *patiendo*.
Credere enim, agere & pati cum animi promptitudine con-

B

iungit

iungit admodum notanter Spiritus S. Phil. I, 29. tanquam in eodem subiecto iustificato concurrentia: Quod si enim aliquid *agendum* sit, fideles ex amore Christi urgente id agunt, animo parrhesia quadam sancta repleto omnia suscipiunt, 2. Cor. V, 14. eaque alacritate etiam Deum inuocant. 1. Ioh. III, 21. 22. Si uero aliquid *patiendum*, abundant *plene* (*ὑπερπερισσεύοντα*) gaudio & solatio in omnibus calamitatibus 2. Cor. VII, 4. ita ut ea alacritate afficere eos nemo calamitatibus queat, ut non maiori ipsas tolerare prompti sint, sola fiducia gratiae Dei & impetratae iustificationis nixi. Quae tamen *ὀρμη* non *inordinata* est, non *tumultuaria*, non *coactiua*, sed *suauiter* uoluntatem iustificati & iam uolentis ulterius inclinans. Matth. XI, 30.

POSIT. II.

Admittit itaque haec Plerophoria iustificationum suam continuationem, certosque gradus, patitur sua incrementa & decrementa, amissibilis & iterata uice reparabilis est.

EXSECTIS.

§. I. Non loquimur de iustificatione ipsa, utpote quae, tametsi amissibilis & iterabilis sit, non tamen gradus, incrementa & decrementa patitur, nec enim in iustificatione datur ascensus graduum, neque intensio aut remissio, ita ut alter altero plus minusue sit iustificatus; idque nostrates contra Pontificios unanimi mente & calamo defendunt, atque illum Dei sanctissimum *instantaneum* esse, ex uerbo eius credunt, eum a fructibus & consequentibus suis probe discernentes; Secus enim se haec, quam ipsa iustificatio, habent, ut enim uniuersa *sanctificatio* suas phases admittit, ut ipsa *fides* crescit ac decrescit, ita non dubium est,

plero-

plerophoriam iustificatorum suos paroxysmos habere, quibus aut magis, aut minus obnoxia esse solet.

§. II. *Dari uero tales uicissitudines*, adeo aperte constat, ut non saltem hic Scriptura disertis uerbis interueniat, & nos de hac re edoceat, quorsum tendunt oracula eius clarissima, quae nunc ipsam fidem & iustificationem, sanctificationem & unionem mysticam *interrumpi* posse & *amitti* pronunciant. Ezech. XVIII, 24. nunc etiam *augeri, plenior* reddi, *confirmari* 1. Thess. III, 12. nunc *labilem* hominem etiam sanctissimum esse asserunt. Rom. VII, 23. Verum etiam status hominis post ipsam quoque conuersionem summam consideratus, cum nihil aliud, quam perfectionem aliquam inchoatiuam importet, satis euidenter innuit, eum ad eiusmodi ἀκμὴν peruenire neutiquam posse, ut in sereno aliquo sine ulla nube cespitantis fidei, constitutum se existimet, sed causas semper habere, de lapsu aut futuro sibi cauendi, aut de iam facto dolendi.

§. III. De *Continuatione* eius nullum facile dubium oritur, nisi forte male ferant aduersarii, si eam interruptam dicere cum Scriptura cogamur. Psalm. XIX, 13. De gradibus uero ipsius hoc habemus, *inaequalitatem ut nunc firmiter, nunc infirmior sit, pro gradibus fidei languidioris aut uiuacioris*, ut loquitur B. DANNHAVERVS, nihil impedire, quo minus maneat aliquis stans & iustificatus: *Tam autem*, scribit insignis Theologus, *fides non esse desinit, quae infirma est, quam ignis sub cineribus latens ignis, aut homo in λεπτοδυσία constitutus homo esse non desinit: linum enim fumigans non extinguet Dominus, sed quae Hebraismi ratio est, accendet & illuminabit*: ubi antea demonstraerat, hominem eiusmodi stantem a gratia Spiritus S. inhabitatiua conseruari in statu iustificationis. *Hodos. p. 392.* Non itaque ad essentiam eius & constitutionem requiritur, ut sit semper

inobedi

B 2

sibi

sibi aequalis & uniformis, alioqui Christus frustra diceretur Christus τελειωτής, consummator fidei: Hebr. XII, 2. nisi in ea euehenda, & ab uno ad alium gradum promouenda esset occupatus: euecta uero fide euehitur quoque plerophoria exinde resultans.

§. IV. Certi etiam porro sumus, plerophoriam per uirtutem Spiritus S. cor hominis iustificati occupantis tanta sumere *incrementa*, ut, postquam in sinu Dei uelut recumbit, de Satana & hostibus omnibus triumphet. Malumus & hanc rem uerbis LVTHERI nostri exprimere: Wenn ich Christum habe / so kan ich trogen und pochen wieder den Teuffel und die Welt. Nimmt sie mir den Mammon / Gut / Ehre / Leib und Leben / so habe ich noch einen Christum / der ein HERR ist über Leben und Todt / Welt und alles. Item, ob mich der Teuffel erschrecket / und ein schwer Gemüth und Gewißen machet / soll er doch nichts daran gewinnen: Denn hier ist mein HERR / an den ich glaube / und so ich auf den traue / so traue ich auf GOTT / denn er selbst warhafftiger GOTT ist. Darumb was mir für Schaden zeitlich und leiblich wiederfähret / das rechne ich als eine Hülsen oder taube Nuß / dafür er mir ewigen Schatz und Leben giebt. Ita diuus Pater inter reliqua, quae de hoc argumento monet ad c. XIV. Iohannis comma I. T. VII. Altenb. p. 54.

§. V. Quis uero facile & *decrementa* in dubium uocauerit, ubi tot *preces fidelium* pro confirmanda & corroboranda fide & dependente exinde parrhesia spirituali in sacris occurrunt, ubi tot *admonitiones* de cauendo, adeoque possibili, lapsu, ubi tot *exempla* Sanctorum reuera lapsorum habentur? Quid? quod & *fides adesse*, *decrefcere* uero nihilominus possit eius *plerophoria*, quoad sublimiorem nimirum gradum, in quo antea constituta erat? Adeo ut plane tandem

tandem amissibilis sit, & actu nonnunquam amittatur per peccata tum imbecillitatis, tum proaeretica, utpote quae etiam in iustificatos & sanctificatos cadere posse, nemo, ex iudicio B. AFFELMANNI, nisi insigniter hypocrita sit, negare ausit. *Syntagm. P. I. p. 468.* Progredi hic homo potest, aut potius *regredi* per gradus suos, ita ut ab *ἐποχῆ* s. *dubitatione ad obsequium & indulgentiam* unius alteriusque *concupiscentiae*, & tandem ad *prostrationem totalem* uirtutis & roboris spiritualis, instar Simsonis alicuius, debilitati & eneruati, prolapsus fiat. Legendus hic CHEMNITIVS P. III. LL. *Loco de peccato mortali & ueniali C. III. p. 101.*

§. VI. Bonitati uero Dei immensae tribuendum est, quod plerophoria *amissa recuperari* nihilominus possit. Si enim fides amissa restituitur, regeneratio oblitterata iteratur, conuersio & iustificatio nouiter instituitur, ipsaque unio mystica & sanctificatio reparatur, nihil dubii relinquitur, simul resarciri plerophoriam animi ad Deum redeuntis, eamque noua actuum textura a Spiritu S. uiuificanti uirtute produci. Et confectum iam est, iisdem mediis eam reparari, quibus comparatam fuisse constat. Nequerepugnat aut Dei *benignitati ac misericordiae*, aut Spiritu S. *omnipotentiae ac promissioni*, aut *ministerii uirtuti*, aut *iustificationis & plerophorias nostrae indoli*, aut ipsius *analogiae fidei* genio, illam restitutionem non una saltem aut altera uice repeti aut redonari, sed toties fieri, quotiescunque peccator de admissio peccato serio dolet, & in uulneribus Christi praesidium quaerit. Quis enim illud euangelium, a Spiritu S. nobis adeo clare manifestatum, hominibus inuideat, aut fontem illum apertum obturet, aut amaricanti- bus aquis corrumpat, tametsi certum sit, eum nonnunquam ab hominibus in abusum trahi, & male ab illis sibi appli-

§. VII. Nihil hic ueritati obesse potest obiectio, si mitissime dixerō, friuola, ne dixerim blasphema, hac doctrina *Christianismum* CONVICIUM *quendam* *stabiliti*, ubi ea facilitate CONI erigantur, qua prostrati fuerint. Si quid enim uel maxime malae persuasionis hominibus ecclesiae nostrae insit, ac si tanta facilitate ad Deum redire possemus, ut ne quidem seria poenitentia opus sit, quo quaeso tamen animi pudore illud falsum porisma, quod sibi homines isti eliciunt, tribuitur doctrinae ipsi innocenti & seriam poenitentiam inculcanti? cum constet, ab illis quoque, qui ob poenitentiam ante remissionem durissimam efflagitant, non praecaueri satis posse, quominus aut in securitatem aut desperationem nonnulli prolabantur, aut in hypocrisin satis turpem incidant. Non sane decebat doctrinam ecclesiae nostrae in uerbo Dei fundatam tam indigne haberi.

POSIT. III.

Opposita eius sunt ex altera parte meticolositas & fluctuatio: ex altera hypocritarum *ἀυτάδεια*, s. persuasio uana, & inde oriundum falsum gaudium.

ENDEOSIS.

§. I. Periculosi sane scopuli sunt, ad quos multas animas fecisse naufragium dubium est nullum. Datur enim *meticulositas* talis seruilis apud homines negative & priuatiue irregentos, qui ut in statu iustificationis non sunt, ita fructum eius percipere nequeunt, sed hinc inde cespitant & oberrant, Deumque iudicem sibi praefigurant, non uero simul Christum mediatorem. Dantur *imbecilles in fide*, qui ob illam imbecillitatem gratia Dei & iustificatione non excidunt, excidunt tamen quodammodo certitudine de remissio-

missio-

missione peccatorum impetrata, & oriunda exinde plerophoria; atque adeo actu fidei relatiuo simplici rite se habente, defectus quidam est in actu eius reflexo, qui tamen cum aliqua dubitatione quoniam est coniunctus, hominem etiam regeneritum & iustificatum adigit, ut ideo remissionem a Deo exoret; Lucta est illa, in qua equidem uincit, uerum non sine precibus assiduis ad Deum fuis, in quibus primum momentum constituit etiam apud Sanctissimum, Imploratio gratiae ac remissionis diuinae. Ps. XXXII, 6.

§. II. Vti uero plerophoria ex certitudine diuina de remissione peccatorum resultat, ita ex certitudine humana & cerebrina persuasione de ea, non nisi *hypocritica & fastuosa praesumptio* oriri potest, qua homo sui admodum confidens, se esse in statu iustificationis uel stantium, atque nec orationis dominicae quinta petitione, nec coena Domini, ut in illa remissionem peccatorum impetret, utpote quae non habeat, nec absolutione ministri, indigere existimat. Crassus satis nonnunquam est pharisaismus, interdum uero subtiliori tela tectus, non tamen ita palliatus, ut non cognoscatur. Der böse Geist kan auch die Leute aufblasen / keck und muthig machen / wie man siehet an seinen Tyrannen und Rotten / welche sind allzu freudig und trozig. Es ist aber nicht der Muth und Troz / der da für Gott recht und gut ist. Christus aber verheißt zu geben einen Geist / der uns also muthig mache / daß es heiße / ein Göttlicher heiliger Muth und Troz / darumb soll er heißen ein rechtschaffener / warhafftiger Trost und Muth / der nicht falsch sey / noch vergeblich / und auf ein ungewißes troße / sondern im Grund rechtschaffen / und auf solch Ding sich verlaße / das da nicht fehlet / noch treuget. Ita LVTHERVS Loco supra citato, & uel solo sufficiente ad retundendas falsas ideas de sanctimoniae scala iam conscensa. p. 97.

POST-

POSITIO IV.

Vt ergo utrique malo praecaueatur, & remedium paretur, illa plerophoria sustentanda & subinde reparanda est per certa & diuinitus ordinata media, remissionem peccatorum tum conferentia, tum simul obfignantia; inter quae sigillatim referenda absolutio ministri, & Sacramenti Coenae usurpatio.

ΕΝΘΕΣΙΣ.

§. I. Singula media ordine recenserebimus. Cum nullum fidei generandae & alendae detur praeter uerbum Dei, *Prima* erit medela sanandae, conseruandae & nouiter conferendae plerophoriae, *sedula* eius *auscultatio*, *lectio* ac *meditatio*: Et cum hoc extra dubium apud omnes positum esse existimemus, *alteram quotidianam poenitentiam* statuimus, seu applicationem salutarem legis & euangelii, quam inculcat Scriptura non lapsis saltem, uerum ipsis etiam stantibus, redintegratur enim sic foedus cum Deo, uel ab ignaris nobis uiolatum, ut noua plerophoria aut excitetur, aut si nondum plane abiit, confirmetur. *Tertiam* existimamus esse *precum feruens studium*, eo cumprimis directum, ut Deus nobis principalem spiritum conseruet, qui assidua operatione corda purificare, illuminare ulterius ac sanctificare pergat. *Quartam* constituimus testificationem poenitentiae nostrae coram ministro ecclesiae per *confessionem priuatam*, quae tamen simpliciter & absque clausula, priuata dici nequit, cum coram coetu ecclesiastico, tametsi particulari, fieri soleat, neque adeo apud nos in angulo peragatur.

§. II.

§. II. Illa uero confessio cum efflagitet id, quod in plerophoria concilianda & reparanda caput constituit, nempe remissionem peccatorum tum per absolutionem ministri, tum per ipsam coenam impetrandam; facile intelligitur, quorsum correlatarum illius tendat, nempe ad *absolutionem a peccatis a ministro* post confessionem siue a stante siue a lapsa poenitente *factam*. Siquidem *quintam* illa medellam constituit, eamque perinde efficacem, dum istud bonum reuera confert, quod confitens (poenitentem enim praesupponimus) quaerit & anxie efflagitat, alioqui nullius ponderis esset & confessio & absolutio: Illa dum inanem rem & ens rationis peteret: haec dum nihil petenti nihil conferret, & petentem quoque destitueret. Frustra hic asseritur, stantes & reuera iustificatos non opus habere, ut efflagitent a ministro absolutionem. Aut enim plane *non sancti* sunt, aut oportebit eos interesse illorum *Sanctorum coetui, qui de remissione peccatorum Deum crebro interpellant*, Pl. XXXII, 6. quem locum antea adduximus: Quid enim est uera sanctitas, quam quotidiana & assidue continuata poenitentia? qua posita etiam ponitur remissio Dei: Si hoc, quid uetat, eam quoque a ministro, aut saepius, aut stans uicibus rogare? cum nisi hoc uerbo Dei conforme sit, ministerii absolutionem nullam plane esse oportebit, quod asserere *ἀτοπον*, & consentientibus ipsis aduersariis Fanaticum.

§. III. Sextum remedium suppeditabit *Coenae subinde instituta usurpatio*, quae cum a Christo ordinata sit *in remissionem peccatorum*, sane oportebit per eam remissionem peccatorum conferri & donari cum fide accedentibus. Quid si uero accedens fuerit iustificatus? Nihil interest: Si enim fidelis est, etiam iustificatus est, quis enim fidem a iustificatione separet? Aut itaque falsa sunt Saluatoris uerba, *remissionem peccatorum in coena conferri*, aut certum est, iustifica-

stificatum ibi nihilominus accipere nouam remissionem peccatorum: Prius omnimode absurdum est statuere, quis enim falsitatis ueritatem ipsam arguat? manebit ergo alterum firmum ratumque, quod non nudius tertius a nobis, ut nouatoribus uidetur, sed ab omnibus sinceris ecclesiae nostrae doctoribus in uniuersum fuit creditum, nimirum in coena *omnibus digne accedentibus*, (quinam sunt illi? annon fideles? hi uero annon iustificati?) *remissionem peccatorum conferri & donari*. Habet res hic eandem quodammodo rationem cum baptismo in adultis, ubi enim hi ex uerbo Dei cognito & fide apprehenso regenerati ac iustificati fuerunt, & ad baptismum deferuntur, *remissionem peccatorum* nihilominus *reuera impetrant*, tametsi eam iam antea quoque impetrauerint: posita enim uera fide ipsa etiam ponitur. Quaeras: *qua ratione id fiat*, ut iam datum de nouo detur? Nolim disquirere *de modo*, dummodo certus sis, *rem* ipsam ita se habere: Si dubius adhuc fueris, uelim potius expendas, quomodo illa Christi concilies: *Habenti dabitur & abundanter habebit: Non habenti eripietur, quod non habet. Matth. XXV, 29.* Vides enim ad oculum *abundantius* dari posse, quod alioqui *simpliciter* habebas. Plura hic non addimus: Sufficit haec re ita ferente tetigisse, ut constet, nos in disputatione nostra de absolutione Euangelica non iniuriam fecisse cuiquam, ubi diximus, *atrox* bellum illatum esse doctrinae uerae de Sacramentis ab Autore Antibarbari. Tametsi enim non ueretur, pro incondito scribendi genere, quo uiros bonos aggreditur, hanc *atrocem* calumniam dicere: iudicium tamen omnibus bonis relinquimus, an non atrociter impugnetur doctrina de Sacramento Coenae ab eo, qui asserit, in eo Sacramento iustificatis non conferri, sed saltem obsignari remissionem peccatorum, cum uel pueros nostros edoceri uelit Catechesis LVTHERI, daß
 uns

uns im Sacrament Vergebung der Sünden / Leben und Seeligkeit durch solche Wort (zur Vergebung der Sünden) gegeben wird / quinam uero sunt illi, qui hoc sibi per fidem applicant & credunt, suntne fideles an infideles? suntne iustificati an non? Habebantne remissionem peccatorum, annon habebant? Et si habebant, aut ineptus est LVTHERVS cum omnibus Confessoribus, aut datur modus, quo habentibus iustificationem & remissionem peccatorum, ea nihilominus dari & conferri possit.

POSIT. V.

Non igitur Papismus erigitur, ubi ex uerbo Dei cum omnibus sinceris doctoribus ecclesiae nostrae docetur, ministerium uerbi euangelicum in absolute priuata etiam iustificatis & stantibus peccata remittere, idque in sensu collatiuo, non nude declaratiuo & annunciatiuo.

ΕΠΙΣΤΙΣ.

§. I. *Neopapismus* obiectat nobis Autor Antibarbari contra omnem scientiam & conscientiam; *nouam Romam & Babylonem* sibi inter nos comminiscitur, *athedram papalem* fastumque sibi in nostra cathedra fingit, eo quod nouaturientes & contra uerbum Dei excogitatas sententias, (non tamen per Numinis gratiam soli,) auersati fuerint, & etiamnum auersentur in ea docentes: an recte faciat, an secus, disquiret aliquando Iudex uiuorum & mortuorum in die Pantocritico. In hoc sane argumento iniquius cum doctoribus ecclesiae nostrae eum agere apparebit, si conferatur, quam doctrina illa *de absolute ministri euangelici collatiua respectu omnium poenitentium ad ipsum accedentium,*

semper in ecclesia nostra uiguerit, contraria uero dissentientis sententia dudum a nostratibus in Reformatis, Socinianis & Fanaticis fuerit reiecta & refutata; ut quocunque eam uelo tegat pallietque, nihil ab illis differat, siquidem altera manu, quod altera uidetur concedere p. 768. *Comment. dicti*, nimirum *efficacem* ministri absolutionem esse, nihilominus eripit atque subtrahit, quando eam efficaciam saltem facit *declaratiuam & confirmatiuam*, imo & hanc determinat ad solos homines in graui poenitentiae & tentationum lucta constitutos, negat uero esse collationem remissionis aut *in totum*, aut saltem apud eos, qui *stantes* dicuntur, atque se in iustificatione & gratia apud Deum persistere credunt. Quod quam Papismo potius proximum sit, in sequenti Positione dilucidabitur.

§. II. Nos sane ab illa obiectione Neopapismi omnes boni, quibus honor Numinis, integritas doctrinae, ueritas & candor cordi est, sine ullo dubio liberabunt. Nihil enim nobis i. cum *incertitudine Pontificia & fluctuatione* ac dubitatione, quandoquidem nos plerophoriam bene stare posse cum remissione ministri uerbi credimus, & redundaret Neopapismi crimen potius in illos, qui confessionem & absolutionem saltem ad fluctuantes & luctantes restringunt, atque reuera, quod in dissertatione tunc demonstratum, carnificinam ibi erectam cupiunt: Nos enim accedentes cupimus plerophoria esse instructos, ac de remissione certos, quod & Pontificii & Autor Antibarbari inficiantur.

§. III. Nihil praeterea nobis cum *sella confessionali Papali*, quae nobis obiicitur p. 775. nam cum iustificati & conuersi non coactore opus habeant, ut absolutionem a ministro euangelico petant, sed eo cupidius hoc faciant, quo magis reuera sunt conuersi, & non saltem opinione sanctitatis turgidi: (non enim illa absolutio praesupponit semper plero-

plerophoriam *amissam*, sed sufficit, ut remissione nouiter collata eam *locupletet & augeat*;) neuiquam cogi solent ad confitenda ipsi peccata, sed indoles atque natura status, in quo uiuunt, sane requirit, ut frequenter aut saltem statis uicibus illam exorent, perinde enim ut non inuicem pugnant, *SAEPIVS* orare, & *matutinis ac uespertinis* aut *prandii horis* orare, ita non se mutuo euertunt cum Deo *saepe* reconciliari, & *certis uicibus* absolutionem a ministro ecclesiae petere; Alioqui *HIERONYMVS WELLERVS*, *LV-THERVS* aliique uerae sanctimoniae & infucatae uiri grauius errauissent, quod adeo citatis passibus ad absolutionem & coenam contenderint. Frustra enim quis exceperit, eos nulla plerophoria, aut minori interdum fuisse praeditos, ubi de utroque & aliis constat, tanta animi fortitudine eos praeditos fuisse, & nihilominus ad ministrum ecclesiae accessisse, ut huius rei specimina pudefacere possint hodiernos sanctos nostros, qui tanta plerophoria turgere sibi uidentur, ut absolutione ministri non indigeant, *saturi nimirum & omnibus abundantes*, Apoc. III, 17. reuera pauperes & nudi eo magis, quo minus existimant, se remissione ministeriali non opus habere: atque sic reuera Neopapismum corde circumferunt.

§. IV. Nihil nobis porro cum *Papali tortura*, ubi ad certa tempora per decreta ecclesiae Romanae fundamentalia homines in confitendo adiguntur; constat enim ex antea dictis, iustificatum etiam non cespitantem aut plerophoriae defectu laborantem, ordinaria media non respuere, ut & hanc conseruet, & remissionem peccatorum uelut fundamentum illius subinde iteratam cupiat, ita ut non opus habeat legibus, cum ipse quid facto opus sit, uideat, & determinet. Ita tamen, ut in consuetudine ecclesiae trimestri aut quadrimestri spatio adeundi ministrum nihil uitiosi

deprehendat, sed ea potius occasione laetus utatur; Ex hoc fonte promanavit, ut LUTHERVS noster non fermento Pontificio amplius tinctus, sed rebus bene perspectis, atque ponderatis, non una saltem uice, sigillatim tamen populi erudiendi causa in Catechesi Germanica scriberet: Zuletzt / weil nun die Tyranny des Pabsts ab ist / so wollen sie nicht mehr zum Sacrament gehen / und verachtens. (Quinam, quaeso, erant illi? dicemus haud'cunctanter: ab una parte homines epicuranei, ab altera sanctuli tumidi, per posticam portam congregantes.) Hier ist aber Noth zu treiben / doch mit diesem Bescheid: Wir sollen niemand zum Glauben / oder zum Sacrament zwingen / noch kein Gesetz / noch Zeit / noch Stete stimmen. Aber also predigen / daß sie sich selbst / ohne unser Gesetz dringen / und gleichsam uns Pfarrherrn zwingen / das Sacrament zu reichen / welches thut man also / daß man sagt: Wer das Sacrament nicht sucht oder begehrt / zum wenigsten einmahl oder vier des Jahres / da ist zu besorgen / daß er das Sacrament verachte / und kein Christ sey / gleichwie der kein Christ ist / der das Evangelium nicht glaubet oder höret / dann Christus spricht nicht: Solches laßset oder solches verachtet: sondern solches thut / so oft ihrs trincket / er will es warlich gethan und nicht allerding gelassen und verachtet haben / *in praefat. ad Catech. minorem.* Quae uerba etsi uideantur de Coena simpliciter agere, apparet tamen ex scopo Lutheri & aliis locis, ipsum uelle participationem Coenae non sine confessione praecua & absolutione intellectam; Qua uero fronte Autor Antibarbari in eo scripto, ut & in Commentario in Iohannem trimestrem confessionem adeo ludificat & exagitat? Quomodo uerba cum ueritate rei congruunt, quae leguntur p. 775. *Esse uere iustificatum & de hoc ipso certum, & tamen absolutionem, & quidem in sensu collatiuo, ad huc anxie desiderare, seu postulare,*

lare,

lare, ut a iustificatis per singula trimestria anxie desideretur; quid hoc est aliud, quam in sella exomologetica Neopapismum moliri, & plusquam scepticam, saltem pontificiam fluctuationem reducere, plane labefactata, imo euersa natura fidei, nec non doctrinae de pace ac gaudio spirituali, uti & de interno Spiritus S. testimonio ac obfignatione. Quomodo noua haec Wittenbergensis Theologi orthodoxia cohaeret cum doctrina Lutheri Evangelica? Vix Bellarminus aut ipsum Concilium Tridentinum manifestius doctrinam euangelicam de plerophoria iustificatorum impugnavit, quam facit noua haec hypothesis, de remissionis collatione per singula trimestria anxie expetenda &c. Ita peroratur a Viro in conscientia longe aliter conuicto.

§. V. Testor uero tuam fidem, Lector candide, an illa uetus, an noua sit orthodoxia, quando profitemur, ministri euangelici absolutionem esse collatiuam etiam ratione iustificatorum, & ab his etiam esse eam expetendam ac desiderandam, & nonnunquam etiam anxie desiderari? Refutet rursus accusatorem & nostrum & omnium recte sentientium LVTHERVS, qui in *Catechesi minori*, (Placet enim in illis libris subsistere Symbolicis & classicis) ita informat confessurum, ut dicat, aut eum esse grauatum peccatis, quorum recordetur, aut non, si prius, esse illa recitanda coram ministro, sin minus, nihilominus remissionem accipiat: Weistu aber gar keine? (welches doch nicht wohl solt möglich seyn) so sage auch keine insonderheit / sondern nimm die Vergebung auf die gemeine Beichte / so du für GOTT thust gegen den Beichtiger. Darauf soll der Beichtiger sagen: Gott sey dir gnädig / und stärke deinen Glauben / Amen. Glaubestu auch / daß meine Vergebung Gottes Vergebung sey? Antwort: Ja / lieber Herr. Drauf spreche er: Wie du glaubest / so geschehe dir. Und ich aus dem Befehl

fehl unsers Herrn Jesu Christi vergebe dir deine Sünde im Nahmen des Vaters und des Sohnes/ und des Heiligen Geistes/ Amen. Gehe hin in Frieden. Aut hic ludos egit LVTHERVS, aut noster. Ille enim idem scribit, quod nos: posse iustificatum & certum de sua iustificatione nihilominus remissionem flagitare, accipere & eam pro diuina habere & agnoscere; non uero iustificatum ita sanctum esse posse, ut non opus habeat ministri euangelici remissione; nam nisi apud poenitentes, qui ipsi sunt iustificati, (siquidem inter poenitentiam & iustificationem ne ipse quidem dissentiens concedit temporis moram,) eius remissio sit actualis & collatiua, plane apud neminem fuerit. Cum LVTHERO, cuius alia loca magno numero recitari possent, faciunt Libri reliqui Symbolici nostri, ex quibus Loca quaedam sole meridiano clariora dedimus expendenda *dissert. de Absolutione euangelica, p. 36.* quae cum nondum refutata sint, nec nisi a Patre mendacii impugnari possint, ueritas manent coelestis. Nam Augustana Confessio, Apologia, Articuli Smalcaldici, & Formula Concordiae uno ore & mente Confessorum, remissionis collatiuam faciunt absolutionem, *in ipsis iustificatis*; qui enim sunt iustificati, nisi fideles? de quibus cum primis F. C. loquitur: *Ideo priuatam absolutionem retinemus, docentes Dei mandatum esse, ut absolutioni fidem habeamus, Deo reconciliatos nos esse, ac si uocem coelitus delapsam ea de re audiuissemus: Quam sententiam etiam Apologia confirmat.* Ita pii Confessores p. 808.

§. VI. Nihil nobis est commercii cum *abusibus confessionis priuatae* apud Pontificios, quos iam antea a nobis amoliti sumus, aut cum abusibus, si qui forte in ecclesia quoque nostra irreperint; Neque tamen hos adhuc demonstrauit Autor Antibarbari, quamuis generatim de absolutione priuata, uti de tota re Exomologetica queratur, *eam magno*

magno

*magno abufui uulgo obnoxiam effe, eamque nec agnofci, ne-
du n emendari folere: Neque etiam ad abufus refert, quae
referri merebantur: Nam eo reducit ὀργανολατρίαν, cuius
ecclefiam noftram infimulat, quod nimium tribuatur mi-
nifiro abfoluenti, cum tamen, dum abfolutionem collatiuam
ipfi adfcribimus, non plus ei tribuamus, quam attribuit
Chriftus, ministerium & potefatem clauium inftituens, quid
enim haec effet, nifi abfolutio eorum effet etiam ratione
ftantium collatiua? (omnes uero poenitentes ibi tanquam
ftantes considerandi, utpote qui accedunt fide praeparati,
qua coram Deo pro iam iustificatis habentur,) non plus,
quam tribuit ei Spiritus S. miniftrōs donis inftuens; non
plus, quam adfcribunt Libri Symbolici & omnes genuini
ecclefiae doctores. Excipit Autor Antibarbari: Hoc modo
efferi folere profanam tot uerbi miniftrorum mentem. Vnde
ufu an abufu uenire multis in locis, ut quoties ad ipfam ab-
folutionis formulam deueniant, hanc non fubmiffa, uti reli-
quum fermonem, fed fublata uoce pronuncient, quo circumftan-
tem confefforum turbam in eo maiorem fui admirationem ra-
pant. Comment. p. 771. Nihil hinc metuendum periculi:
Incertus enim ipfe eft, an ufū, an abufū talia fiant: neque
etiam in omnibus, fed multis in locis haec ufū uenire testa-
tur, fortaffe quoque faltem uix in uno aut altero, ubi adhuc
dubium, an ufū, an abufū. Pofito uero, quod ex ufū fiat,
fane ufus eft & utilitas, ut attendant homines fubinde ad
illud momentum, quod ibi praecipue agitur, quae enim
ad praeparationem pertinent, non inepte diftinguuntur et-
iam fermonē ab illis, quae funt effentialia, perinde ut in
ueteri ecclefia folebat altiori & diftinctiori uoce cani Con-
fessionis Nicenae particula f. comma: ET PASSVS EST PRO
NOBIS, qui mos hodiernum in nonnullis locis obtinet,
populus ad illa uerba eo magis attendat. Nihil hic, quod
D taxari*

taxari queat. Ponamus vero fieri *abusu*, ut unus forte Pastor ad muneris sui praerogatiuam ostentandam has uoces altius pronunciet, dignumne hoc est, ut asseramus, totam rem exomologeticam abusibus scatere, esse cathedram peccantium, & sanctum negotium tot conuitiis & calumniis oneremus, & sic conscientias imbecillium turbemus, alios uero homines tantum non reddamus Epicurarios & omnis cultus diuini contemptores? prout in Antibarbaro factum est, ubi ea de confessione priuata ecclesiae nostrae leguntur, quae pius oculus non sine horrore perlustret.

§. VII. Pergit, & dicit *uulgarem uerbi ministrorum hypothesein esse, firmamque sed summe erroneam persuasionem, quod omnes ac singuli sui confessores (qui ex uerae unctiois & probandi peritiae defectu pro uere poenitentibus uulgo haberi soleant) ab ipsis sine discrimine reuera accipiant remissionem peccatorum, & hac eadem opinione pessimos quosque confessores, per hodegos sic corruptos, in omni impietatis & hypocriseos genere obfirmari, & in errorem agi, ut sellam exomologeticam pro genuino & tantum non unico iustificationis foro agnoscant. p. 771. Comment.* Pudet pene haec & plura referre; Quae enim non elucet audacia, id quod uel unus aut alter sibi persuadet, uenditare pro uulgari errore? Falsa uero criminatio est, quasi doceatur, *confessores etiam impoenitentes accipere remissionem peccatorum*, id quod itidem fit p. 782. *Comm.* Nam omnis collatio refertur ad ληψιν per fidem, uelut correlatum suum, quae cum non adsit in irrogenitis renitentibus uerbo praedicato, non locum habere potest remissio, sed eius oblatio: cum uitium non sit in conferente, sed recusante. Seruum alienum iudicare grauis res est, & cum iudicio diuino coniuncta, nisi rebus omnibus

mnibus

in omnibus bene expensis instituatur: Ponamus uero, *multos admodum in ea sententia uersari*, anne ideo decedere quicquam possit rei exomologeticae in se spectatae, ut propterea tanto furore eam inuadamus, & ut uno uerbo dicam, per purificatum suggestum confessorium in Ens rationis & purum NIHIL transformemus? Nam nisi ibi iustificatis fiat remissio, quibus demum fiet? Et nisi remissio fiat, supersedere illo labore plane possunt & confitentes & absoluentes: Operam enim & oleum consumunt, lateremque utrique lauant. Si res redigatur ad consolationem tentatorum, poterit in aedibus priuatis, aut publica concione & fusius & prolixius fieri. Pertinet sane inter *criteria perperam docentium*, ut sint *μεμψίμοιροι γογυσταί*, Iud. u. 16. quod quomodo nostris temporibus accommodatum, haud difficulter uel hoc exemplo apparet.

§. VIII. Cesset itaque tandem calumnia friuola de *Papatu* in cathedram *VVittebergensium* coniecta. Nihil illa *sibi arrogat*, dum in solis ueritatis defendendae terminis aduersus aggressorum conatus se continet; Nihil *praeiudicat ecclesiae*, in cuius oculis quaecunque scripta sunt, uersantur, & cuius iudicio exposita, quae inter eam & hostes in sinu ecclesiae natos gesta fuerunt. Nihil *nouitatis* per numinis gratiam affectat, cuius est & manet inimica, contenta antiquo uerbo Dei, antiqua fide librorum Symbolicorum & Antecessorum in uniuersa ecclesia, ac consensu doctorum adhuc recte sentientium. Nisi hoc uelit admittere Autor Antibarbari a mentis suae testimonio dudum aliter conuictus, duo adhuc specimina breuitatis studio addam. Statuit ille, *plerophoriam & sanctimoniam nonnullorum tantam esse, ut non relabantur, aut intra trimestre saltem spatium non relabantur: Hoc esset dogma*, ita scribit, *nimirum de iustificatorum αιδουαμία, qua nec possint, nec soleant,*

ulli ultra trimestre spatium in gratiae statu perseverare, & quod singuli regenerati ad minimum ter & quater quotannis e filiis gratiae per proaeretica peccata fiant filii irae ac diaboli, & hac vicissitudine per omnem aetatem pergant, uide, Lector aequae, διαβολὴν doctore euangelico indignam, quis enim posterius unquam docuit?) hoc, inquam, esset dogma, quo uniuersus papatus uix ullum habet magis absurdum & detestandum, p. 776. Comment. Verum non nos saltem, sed iam LVTHERVS & alii ante nos talem Sanctum uidere praecipitauimus, nec ipsis aut nobis istud felicitatis contigit: secus Beatus ille uir, qui Papatum, quem probe nouerat, in illa quoque sententia reponit: Wo nun etliche waren / die nicht solcher Sünden mit Gedancken / Worten und Wercken sich schuldig dauchten / wie ich und meines gleichen in Klöstern und Stifften Mönch und Pfaffen seyn wolten / die wir mit Fasten / wachen / beten / Messe halten / harten Kleidern und Lager uns casteyeten wieder böse Gedancken / und mit Ernst und Gewalt wolten heilig seyn / und doch das Erblich angebohrne Ubel etwa im Schlass thät / was seine Art ist / so hielt doch ein ieglicher vom andern / daß etliche so heilig waren / wie wir lehreten / die ohne Sünde voll guter Wercke wären / also daß wir darauf unser gute Wercke andern / als uns überflüssig / zum Himmel mittheilten und verkaufften. Das ist ja wahr / und sind Siegel / Brieffe und Exempel fürhanden. Diese durfften der Buße nicht. Denn was wolten sie bereuen / weil sie in böse Gedancken nicht bewilligten? Was wolten sie beichten / weil sie Worte vermieden? Wofür wolten sie gnug thun / weil sie der That unschuldig waren? Also daß sie auch andern armen Sündern ihre übrige Gerechtigkeit verkauffen konten. Solche Heiligen waren auch die Pharisäer und Schrifftgelehrten zur Zeit Christi. Hier kommt der feurige Engel S. Johannes / der rechte

rechte Buß-Prediger / und schlägt mit einem Donner alle beyde in einen Hauffen / und spricht: **Thut Buße!** So dencken jene / haben wir gebüßet / diese dencken / wir dürffen keiner Buße: Spricht Johannes: **Thut alle beyde Buße:** Denn ihr seyd falsche Büßer / so sind diese falsche Heiligen / und dürffet alle beyde Vergebung der Sünden / weil ihr alle beyde noch nicht wißet / was die rechte Sünde sey / schweige daß ihr sie büßen oder meiden soltet. Es ist euer keiner gut / sind voller Unglaubens / Unverstands und Unwissenheit Gottes und seines Willens; Non poenitebit locum prolixius recitasse, ut appareat, an a nostra, an a Turbatorum sententia stet LVTHERVS. Art. Smalcald. LL. Symbol. German. p. 145. & talia leguntur quoque in Catechismo ipsius majori ead. edit. German. p. 228.

§. IX. Alterum sit, quando *iudicium instituendum esse* existimat Autor Antibarbari, ex *eventu de indole antecedentis poenitentiae*, ita ut eam non genuinam esse existimet, si accidat, ut iustificatus & absolutus lapsum nouum committat, uerba leguntur Comm. p. 779. ubi negat, aut saltem non ordinarie talem lapsum committi posse, asseritque, *multos esse sanctos, qui post acceptam regenerationis & iustificationis gratiam per reliquum tempus a peccatis* PROAERETICIS (additur subdole haec uox, cum ad absolutionem non saltem pertineant peccata *proaeretica*, sed ipsum etiam *peccatum originale* cum omnibus *prauis motibus, cupiditatibus & peccatis imbecillitatis & ignorantiae*, quae non minus deprecanda sunt, quod contra hunc crassum satis Pharisaismum & Papismum notandum, quo ad sanctitatem absolutionis non indigam sufficiat abstinentia a peccatis proaereticis,) *abstinuerint.* Verum nos huic Thrafonico fastui & sanctitatis opinioni unum LVTHERI locum, uel potius classicam Librorum Symbolicorum confessionem, opponimus instar

collyrii ad oculos aperiendos: Wiederumb / ob etliche Not-
 tengeister kommen würden / wie vielleicht etliche bereit da fürs-
 handen sind / und zur Zeit der Aufenhr mir selbst für Augen
 kamen / die da halten / daß alle die / so einmahl den Geist o-
 der Vergebung der Sünden empfangen hätten / oder gläu-
 big worden wären / wenn dieselbigen hernach sündigten / so
 blieben sie gleichwohl im Glauben / und schadet ihnen solche
 Sünde nicht / und schreien also / thue was du wilt / Glaube
 du / so istz alles nichts / der Glaube vertilget alle Sünde /
 Sagen dazu / wo iemand nach dem Glauben und Geist sün-
 digte / so habe er den Geist und Glauben nie recht gehabt.
 Solche unsinnige Menschen habe ich viel für mir gehabt /
 und sorge / daß noch in etlichen solcher Teufel stecke. *Artic.*
Smalcald. p. 146. Et nouum sic non esse Euangelium no-
 strum, quando iustificatum & sanctificatum noua absoluti-
 one ministri indigere, docemus, ita ut nihilominus ante-
 cedens poenitentia & remissio peccatorum omnibus nume-
 ris iusta fuerit, apparet ex nube aliorum quoque testium,
 ex nostra ecclesia facile adducendorum. Commendanda
 hic nominatim B. ITTIGII disputatio de iterata absoluti-
 one peccatricis, cuius rationes prius erant aut approbandae,
 aut refutandae, antequam bellator nouus surgeret, & eccle-
 siam opinione in ministerii suggillationem excogitata tur-
 baret: Vellemus itaque ante omnia, ut aliquid, quod robur
 habeat, adferatur aduersus illam, aut ueritati honos detur,
 uidemus enim nihil facile dici impofterum posse, quod ille
 non in antecessum eneruauerit.

POSITIO VI.

Potius itaque Syncretismus, Fanaticismus,
 & Neopapismus ex ea parte se per indicia suffi-
 cientissima prodit, quae doctrinam de absoluti-
 one

one ministri collatiua cum plerophoria iustificatorum non concilianda, fouet.

ΕΝΘΕΣΙΣ.

§. I. Syncretismum & collusionem huius doctrinae cum Socinianis aperte patere ostendimus in *disp. de Absolutione Evangelica*, & utinam quaestionis problematicae res esset, ut Autor Antibarbari p. 781. *Comment.* credit: ubi uero nobis ab ipso Papismus obiicitur durissima cum obtreptione, non sane oportebit tam paruam rem geri, quam quidem uideri uolebat. Collusionem cum Nouatianis committi, AMBROSIVS testis est, qui *L. I. c. II. de Poenit. Opp. T. IV. p. 287.* scribit, perinde absolutionem ministri collatiuam eos negauisse, praetexentes, *se domino deferre reuerentiam, cui soli remittendorum criminum potestatem reseruent*: quos grauitur confutat Ambrosius, ostenditque, *nulli maiorem eos iniuriam facere, quam ei, cuius mandata rescindere uelint*; Nam cum ipse, pergit, *in Euangelio suo dixerit Dominus Iesus: Accipite Spiritum S. quorum remisseritis peccata, remittuntur eis: quis est qui magis honorat, utrum qui mandatis obtemperat, an qui resistit?* Recte istud AMBROSIVS, quoniam totum negotium non ex nostro cerebro, sed in institutione Christi est diiudicandum, cui qui inhaerent ex asse, obsequii gloriam habent. De *Syncretismo cum Reformatis* antea similiter dictum.

§. II. *Fanaticismum* uero perinde elucere, ex sententia Auctoris Antibarbari confectum non minus est; uellemus & optaremus, ut tantam confinitatem non inueniremus, & spem haberemus aliquam, fore forsitan, ut uel hac de causa ueritati locus relinquatur. Quid interea poterat clarius esse ad probandum iustum dolorem, quam quando
negari

negari uidemus a dissentiente & tanquam *nouam doctrinam* accusari, ubi asseruimus cum HVLSEMANNO, MEISNERO, CALOVIO, LYSERO & omnibus Orthodoxis, *ministerium gaudere influxu causae physicae, realis & effectiuae in remissionem peccatorum*, p. 773. *Comm.* Quem uel unus IOH. VVEISSVS in *Metaph.* in ordinem redigere poterat, qui p. 171. ante hos 40. annos probauit, ut *Deum conuersionis, mortem & passionem Christi redemptionis, uerbum & sacramenta fidei & salutis: ita & ministerium uerbi absolutionis, conuersionis, illuminationis, & ipsius Saluationis esse causam Physicam.* Non enim omnia noua sunt, quae alteri minus sunt nota.

§. III. Quod tandem *Neopapismum* spectat, in quorum ille partibus deprehendatur, obscurum non esse poterat, si quis recte reputet secum, si uel maxime *longius amoueri* uideatur per *contemptum confessionis priuatae*, ab Autore Antibarbari, eum nihilominus alio ex capite eo magis *stabiliri & erigi per praesumptionem inanem sanctitatis* remissionis ministerialis non indigentis, per *introductionem confessionis* alicuius reuera Pontificiae, quando homines plebei ad *enumeranda peccata* nonnulla, eaque *interposita stipulatione eiuranda* adiguntur; *hominum in odium VVittebergae* nihil tale merentis, *concentrationem*, per *contemptum aliorum doctorum & arrogatam sibi infallibilitatem*, *paruipensionem librorum Symbolicorum*, *commendationem Asceticorum & Fanaticorum*, inter Pontificios & alibi degentium, & alia plura, de quibus tamen agere nunc non instituimus, contenti precibus finire, quae hic commentati sumus ueritatis causa, ut Deus ecclesiae suae porro paterne prospiciat, & plerophoriam in doctoribus sinceris omnibusque fidelibus augeat, eosque Spiritu fortitudinis impleat, ut quicquid & doctrinae & uitae offendiculo est, inoffenso pede praetereant, imo animose proculcent & uincant, ac tandem aeterna securitate fruantur.

PRAESES

PRAESES
Nobilissimum Dominum
RESPONDENTEM

peramanter salutat.

Remigraturo Tibi in Patriam suauissimam,
uisum est specimen Theologici Studii
rite apud nos suscepti gestique in cathe-
dra Lutheri, Academiae nostrae, matri abs Te ad-
modum amatae, Teque rursus amanti, exponere.
Non poterat uero dignius argumentum magisque
opportunum, quam praefens, eligi, tendenti Tibi
DEO annuente, Patronisque Summis aliquando
uocantibus, ad suggestum ac functionem, in qua
confitentibus auditoribus absolutionem es imper-
titurus. Intelligis probe, qua es animi sagacitate
et circumspectione, quid momenti hac quoque in
parte muneris sancti situm, et quanta felicitas sit,
cum plerophoria munia suscipi a ministro, et effla-
gitari

Com

gitari ab auditoribus. Cum itaque hic sancte uer-
fari cupias, simul in penetralia doctrinae de abso-
lutione descendis, et ab altera parte Papatus deuia,
ab altera Fanaticismi periculosas aberrationes eui-
tare discis et discendo assuescis, adeo ut patriae
polliceri queam Sacerdotem in Te, ut purum do-
ctrina, quam intemeratam Numinis auxilio hau-
sisti, ita integrum uita et muneris sancti rationibus
futurum. Quae enim apud nos gessisti, ad eum
finem omnia tendere uisa sunt, ut aliquando Pan-
noniae redditus probatum Te ipsi ciuem et mini-
strum DEI non minus genuinum declarares. Quod
ut fiat, Patrem misericordiae ueneror, atque ut de-
positum doctrinae quod hic accepisti, tuearis, con-
stanter, Te hortor mi Amantissime MAGVLÁCSI.
Patriam uero Tuam, meamque, si non nutricem,
matrem tamen benignam, cupio semper esse paca-
tam & sub Sceptris CAROLI gloriosissimis in
Sacris ac ciuilibus ubique florentem, ut purior do-
ctrina semper efflorescat, et cum largo animarum
prouentu in tabernaculis fidelium absque omni
aegritudine docentium exponatur. Vale! iterum
iterumque uale! Scribebam V Vittenbergae,
d. XXV. Iun. Ao. c**l**o**l**CCXIII.

Con-

Confecto cursu studiorum, nec sine laude:
En MAGVLACS patrios tentat adire lares
Profectusque prius pulcros ostendere canctis,
LVTHERVM in cathedra, miles in arte, studet.
Gratulor eximium Specimen: felix iter opto:
Proficuum Patriae te quoque spero fore.

Publice applaudebam differenti: abeuntem Votis
prosequerbar: deque Sacris bene ominabar
laboribus

M. GEORGIVS MICHAELIS CASSAI, Hung.
Ordinis Sapientum, ad Albim, Assessor.

Ad nutum PESH submittens aequoris undis
Retia navigii, post graue noctis opus,
Petrus Apostolica cinctus, fulrusque corona,
Piscibus eximiis plena reuexit ovans.
Haec quoque Petre Tibi cessit benedictio CHRISTI,
Speranti quanquam tale sub axe nihil.
Navis en exundat Tua Delia, Πληροφορεῖν dum
Sacram, id proponens, sedulitate probas.
Eja! age, qua polles uirtute sub auspice Ioua:
Constanter niteas artibus hisce bonis.
Sic certo summae scandes ad culmina laudis,
Et studii tanti praemia digna feres.

Clar. Nob. Doctissimo Dno Respondenti gratulab. apposuit

DANIEL IA. LANY.

Cur fodit, atque graui sulcum deducit aratro
Agricolae callosa manus? Cur praelia miles.
Insequitur, dum saeua canunt per classica Martem?
Quid iuuat assiduis, alium pallefcere chartis?
Quid uarios uersare libros, longeque peroras
Currere Teutonicas? Ni spes, finisque subest his?
Nempe,

Nempe, ut post longos, lucrum uel fama labores
Iucundum efficiat, maneant sua quemque laborum
Praemia parta; secus, quod si non ista placerent,
Nemo uirtutem terris quaesierit ullam;
Nec coepisse sat est, studium quodcunque laboris,
Ni coeptis certum studeat quoque iungere finem;
Nam propter finem fiunt primordia cuncta.

Gratulor ergo Tibi, quod felix currere cursum
Noueris et tandem stadium quoque claudere sacrum;
Non multis hoc posse datum est, in Palladis oris:

Ast quicumque fidei percurrere ΠληροΦορίαν
Felici portu potuit, num gratior unquam
Clausula Christiadem decuit, potuitque manere;
Nil superesse puto, nisi Paulo teste, brabacum
Coeleste, ut tandem possis sine fine referre;

Perseuera!

Hoc quidem monito, uerbum non amplius addam.

Suum hic quoque candidioris contestandi animi gratia
subjecit calamum

GABRIEL PELARGVS, Patr. Hung. SS. Th. et Ph. C.

Macte Animo: docte documenta referre laborum
Incipis e Cathedra, Diue LVTHERE Tua.

Salvificae Fidei defendis ΠληροΦορίαν.

Quo sis progressus sedulitate, doces.

Hoc ipsum tacite mihi significasse uidetur,

Quod Petri a Petra nomen habere uelis.

Gratulor ergo Tibi MAGVLACS, quem fratris ad instar

Diligo, dum ueneror, quem DEVS alme iuuat!

Berge, Fidem Petri, doctrinam imitare Petrinam

Nominis ut ualeas omen habere Tui,

Praemia decernet specimen cum uiderit amplum

Vrbs Patria. Haec uoti est summa, caputque mei.

IOHANNES SCHMIDT, Hung. Alnouia Gömör. S. Th. et Ph. Sr.

